

האיום הבא כבר כאן: טורקיה בדרך לעימות חזיתי עם ישראל

28.05.2024 | נועה לזימי | written by

מהלכיה של טורקיה באזור תורמים לערעור היציבות במזרח התיכון, וממקמים אותה כשחקן שבכוחו לסכן באופן משמעותי את ביטחונה הלאומי של ישראל. אם מגמה זו תמשיך, טורקיה עלולה להפוך לאויבת מוצהרת של ישראל.

מאז שבעה באוקטובר, טורקיה הולכת ומקשיחה את עמדותיה כלפי ישראל, באופן החורג מדפוסי ההתנהגות שאפיינו את הממשל הטורקי בתקופות מתיחות מול ישראל בעבר. ההחלטה הטורקית על ניתוק יחסי המסחר עם ישראל כאקט של סולידריות עם חמאס ומתוך רצון לבנות את מעמדה במרחב, משקפת מעבר מדאיג מרטוריקה עוינת לפגיעה ממשית בקשרים הכלכליים בין המדינות. אומנם טורקיה הספיקה לחזור בה לאחר מכן מהטלת חרם גורף, ועדיין, מהלך מסוג זה מסמן עליית מדרגה משמעותית בקו האנטי-ישראלי שארדואן נוקט.

ככלל, הנוכחות הטורקית הגוברת במזה"ת ובמזרח הים התיכון מציבה אתגרים משמעותיים בפני ישראל ובעלות בריתה במערב. טורקיה של ארדואן מובילה קו אסלאמיסטי קיצוני ומבצעת מהלכים שמערערים את הסדר הקיים באזור ופוגעים באינטרסים ישראלים חיוניים, עד כדי גרימת נזק ממשי לביטחון מדינת ישראל.

בראש ובראשונה, התייצבותה של טורקיה לצד חמאס, ניסיונותיה לכפות על ישראל להישמע לדרישותיה בסוגיית הסיוע ההומניטרי לצד יוזמות אחרות שנועדו לתת לה דריסת רגל בעזה ביום שאחרי, מהווים מכשול לא מבוטל בדרך להשגת אחת ממטרות המלחמה המרכזיות שהגדירה ישראל והיא הכרעת החמאס.

כמו כן, על אף ההשלכות הקשות של שליחת משט הסיוע הטורקי לעזה ב-2010, בטורקיה עמלים על הוצאתה לפועל של מרמרה 2 תחת פיקוחו של ארגון ה-IHH, שהוכרז על ידי ישראל כארגון טרור ב-2008 וזה שעמד מאחורי התקרית שחולל המשט הקודם. היוזמה כעת מתעכבת, לאחר שרפובליקת גינאה ביסאו ביקשה להסיר את הדגל שלה מעל שתיים מהספינות, אך מארגניה מבטיחים כי הם פועלים להתגבר על הקשיים ולפרוץ את המצור על עזה.

יחד עם הכרזתה חסרת התקדים על הפסקת קשרי המסחר עם ישראל, צעדים אלו ממקמים את טורקיה כמדינה עוינת המוכנה לדרדר את יחסיה מול ישראל, שעדיין נהגה לשמור על יחסים תקינים חרף מתיחות סביב הסוגיה הפלסטינית, גם במחיר פגיעה קשה בכלכלתה הנמצאת בשפל.

עוד צריכה להדאיג את ישראל הבחישה הטורקית במזרח ירושלים, המתבטאת בהתססת

האוכלוסייה המוסלמית המקומית נגד ישראל ונעשית במקביל להחלשת המעמד של ירדן בכל הנוגע לאתרים הקדושים. במסווה של פעילות תיירותית ודתית, טורקיה חותרת לקבל אחיזה במסגדים בהר הבית ובאתרים קדושים נוספים, ויש לה חלק פעיל בהתססה ובהתגרות כלפי מבקרים לא-מוסלמים. יש לשער כי הפיגוע שאירע לפני כחודש, שבמהלכו נדקר לוחם מג"ב על ידי תייר טורקי (איש דת) בירושלים הוא תוצאה של התססה זו.

לכך יש להוסיף את ניסיונותיה של אנקרה בשנים האחרונות לסכל שיתוף פעולה בין ישראל ליוון וקפריסין בתחום הגז, לצד הפגנת נוכחות צבאית בלוב ובמקומות אחרים. אלו הם עדות נוספת לכך שאנקרה הפכה לגורם המערער את היציבות האזורית תוך פגיעה בריבונות של שכנותיה.

ההסלמה ביחסה של טורקיה לישראל מעוררת דאגה בייחוד בשל העובדה כי בניגוד לעבר, כעת טורקיה מוכנה לזנוח כמעט כליל פרגמטיזם וריאל-פוליטיק לטובת שיקולים אידאולוגיים ודעת קהל פנימית, מגמה שאם תמשיך עלולה להפוך אותה מיריבה לאויבת פעילה. לנוכח אוזלת היד של ממשל ביידן ואי מוכנותו להפעיל את מנופי הלחץ הכבדים שברשותו על מנת לרסן את התנהלותה המסוכנת של טורקיה, ניתן לצפות כי איום זה רק ילך ויתעצם.

המאמר התפרסם במעריב, בתאריך 28.5.2024.